

עיי משפּט נר מצוה

יט א מיי' פ"ו מהלכות מתנות עניים ה' ב ופ"ו מהל' תרומות ה' א סמג (לאון רנד: **ב** ב מיי' פ"א מהלכות מעשר ה' ד: **בא** ג מיי' פ"ט מהל' צדקים ה' ב סמג עשין קמב טו"ע י"ד ק"י סא סעיף ח: **בב** ד מיי' פ"ב מהל' מעשה קרנות ה' [טז] י'

מוסף רש"י

להודיר לעני על שלו. עני הראוי לטול פאה ויש לו שדה והיהיו הכמזב להניח זה פאה (גיסין י"ב). תרומה לכהן. מנתה לכהן (יבמות י"ז). וכפר את מקדש הקדש. בעצרות פר ושעיר של יום הכפורים כתיב. המכפרת על טומאת מקדש וקדשיו. זה לפני ולפנים. על טומאה שאירעה לפני ולפנים כגון טומאת לפני לפנים ושהה כדי השחוחה.דממיתה זה על שהיטו (שבועות י"ג):
או: אם כנגמ אלס בטומאה דשטועות (י) ששעיר זה מולה עליה להניח מן הסורין עד שיועד לו ויביא בטולה ויודר (יחזקא י"א). זה היכל. על טומאה שאירעה בהיכל (שם) אם טעמא בייכל (שבועות י"ג). מובח במשמעו. זה מנתה הוהה. אם הקטיר קטורת בטומאה וצשהיה (שם) או: על טומאה שאירעה לאלס במנחם ושהה כדי השתחווה. שזה שעור שהיה למי שנטמא בעורה (יחזקא שם) או: שמכפרים על טומאה שנגמ במנחם, וכגון שהיה לו ידיעה בתחילה כשנטמא ונעלם ממנו טומאה זו, או שהלם קודם ונגע בו, ושעיר הנעשה בפנים מכפר עד שיועד לו ויביא קרבן עולה ויודר כדאמר בשבועות (מנחות צב. סכת"י). יכפר אלו העזרות. נכנס לעזרה בטומאה (שבועות שם). כהנים במשמעו. ומכפר דם השעיר על ישראל ודם הפר על הכהנים (מנחות שם). מנחת כהנת. בת חתה הן. נאכלת. דכל מנחת הן כליל תהיה לא תאכל כתיב. אבל דכהנת הנשואה לישראל נאכלת, וכן כהנת אלמנה וגרושה שהיאם מנתחה נאכלת (סוטה כג.).

קלא:

כגון זרוע ולא זרוע. דאי זרוע ממנש למה לי למימר כגון לימא ושאר מתנות כהונה הזרוע כו' אלא מדקאמר כגון ולא בזרוע מיירי אלא בדכוותיה דהיינו מעשר ראשון ואזטרריך ליה למימר כגון זרוע דאי הוה אמר כהדיא מעשר ראשון הוה אמינא דה"ה מתנות כהונה להכי תנא כגון הזרוע והכי קאמר ושאר מתנות כהונה שהן דוגמת זרוע כגון מעשר ראשון מוציאין אכל זרוע עצמה לא דמספקא לן כרצ:

תא שמע ב' דבר שבקדושה ב'. תימה מאי פריך ליה לרבי מהכא דילמא משום הכי אין מוציאין משום דמספקא ליה לתנא אי איקרו עם או לא וי"ל דלא משמע ליה שהיה ספק לתנא וצפי' ר"ח גרס לימא מסייע ליה כל דבר שנקדושה כו': דב'

שלו ומעשר עני המתחלק בתוך הבית יש בו טובת הנאה לבעלים מאי טעמא נתינה כתיבא ביה ואפי' עני שבישראל מוציאין אותו מידו דאמר ר' אילעא גמר לגר מזהתם מה להלן מוזהר עני על שלו אף כאן מוזהר עני על שלו ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותן לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי הא מלוי לכהן מוציאין אלמא איקרו עם כגון הזרוע ולא זרוע ומאי ניהו מעשר ראשון מעשר ראשון דלוי הוא כרבי אלעזר בן עזריה ^אדתניא ^בתרומה לכהן מעשר ראשון דלוי דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן אימר דאמר ר' אלעזר בן עזריה אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר אין ^בלבתר דקנסיהו עזרא אימר דקנסיהו עזרא דלא יהבינן להו משקל מינייהו מי אמר אלא כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו ראשית הגז ת"ש זה הכלל כל דבר שהוא בקדושה כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה מוציאין אותן מידם וכל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע והלחיים והקבה אין מוציאין אותו מידם כגון זרוע ולא זרוע ומאי ניהו מעשר ראשון ולבתר דקנסיהו עזרא ת"ש ^אהשוחט לכהן ולעובר כוכבים פטור מן המתנות הא ללוי ולישראל חייב לא תימא הא ללוי ולישראל חייב אלא אימא הא לישראל חייב אבל ללוי מאי פטור אי הכי ליתני השוחט ללוי ולעובר כוכבים פטור מן המתנות ועוד הא תניא השוחט לכהן ולעובר כוכבים פטור מן המתנות ללוי ולישראל חייב תיובתא דרב אמר לך רב תנאי היא ^אדתניא ^בוכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים אהל מועד זה היכל מובח במשמעו יכפר אלו עזרות כהנים במשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלויים ותניא אידך יכפר אלו עבדים מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר איקרו עם ^אומר סבר לא איקרו עם ורב אי סבירא ליה כהאי תנא לימא ואי סבירא ליה כהאי תנא לימא תנא רמירא הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה ^אדרב חסדא עולא ^בהוה יהיב מתנתא לכהנתא איתיביה רבא לעולא ^גדמנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת ואי אמרת כהן ואפילו כהנת והכתיב ^דוכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל אמר ליה רבי

נקראו כהנים לויים) הלכך אע"ג דמעמשר ראשון לוי כתיב ציה (במדבר יח) כהנים נמי משתמעיי: וקמסיים מילתיה **אימר דאמר כו': כהר דקנסיהו עזרא.** ביצמות (דף פו:) אמר מפני מה קנסו לויס דמעשר מפני שלא עלו דימי עזרא דכתיב (עזרא ח) ואבינה בעם ובהגשים ומצני לוי מנאחתי שם. אכל מקרא מפורש לא מנאחתי שקנסם אכל דוגמא יש לדבר שכתוב בעזרא צסופו (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלויס דמעשר) הלויס למדנו שלא האמינום על תרומת מעשר ולא היו חולקין להן מעשר בגורן אלא (דקנסינהו) בפני הכהנים: ומהדר **אימר דקנסינהו כו' משקל נמי מינייהו מי אמר.** בתמיה. אחתי הדרא אתקפתא לדוכתיה הא מלוי לכהן מוציאין: **אלא הכי סריך כגון הזרוע.**

השכחה והפאה דכתיב ^אובקוצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקוצרך ולקט קצירך וגו' ^בכי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה שנים שבאילן השכחה והפאה דכתיב ^גכי תחבוט זיתך לא תפאר אחריו ותנא דבי ר' ישמעאל שלא תטול תפארתו ממנו אחריו זה שכחה וכולן אין בהן טובת הנאה לבעלים מאי טעמא עזיבה כתיבא בהו ואפי' עני שבישראל מוציאין אותו מידו דכתיב ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אותם ^דלהזדיר עני על

^ה**והשכחה והפאה.** כולהו יליף לקמן. פרט ענבים הנושרין בשעת צירה) ^ו: לקט. הנושר בשעת קצירה) ^ז: **שטים באילן.** לקמן יליף להו: **אין כהן טובח הנאה לנעלים.** אין צידם לתמן לכל מי שירצו אלא כל הקודם וזה ולקמיה מפרש טעמא: **מוציאין אם שלו מידו.** אם היה לו כרם או תבואה או אילן כופין אותו ליתן. אכל מעשר עני הואיל ומתחלק בתוך הצית לאחר שהכניס תבואתו לבית: **יש כהן טובח הנאה לנעלים.** שצידו לתמן לאיזה עני שירצה ומצירו אומר לו הילך סלע זה ותן כל מעשרותיך לקרובי עני והיינו טובת הנאה דבר מועט: **ד' ממונס.** דרישא מפרש לה לכולה דרייתא והדר מותיב תיובתא: **אחריו זו שכה.** שאינה אלא מאחריו כדתנן (פאה פ"ו מ"ד) שלפניו אינו שכה שלאחריו שכה זה הכלל כל שהוא צבל תשוב שכה שאינו צבל תשוב אינו שכה. פאה כהנס גמר אחריו אחריו מוית דכתיב ציה לא תפאר אחריו. ותנא דבי רבי ישמעאל שלא תטול תפארתו הימנו כלומר לא תטול כל פארו לשון (איוב לא) וצכל תבואתי תשרש דמשמע עקירה ולשון (דברים כה) וינצב בך נעל את ונצך. אשפ"ר בלע"ז והיינו שלא תטול פאה ^א: **כולו עויצה כתיבא כהו.** שצריך להניח שם

ההפקר ולא שיחלקם. הנך דכתיב כהו תעוצו ^ב הרי עזיבה והנך נמי כתיב כהו יהיה ^ג היינו בעזיבה דמשמע דהוייתו יהא דלא כתיבא כהו נתינה: **לא תלקט לעני ולגר וגו'.** ומשמע לא תלקט אני מזהיר לעני: **נתינה כתיבא ציה.** ונתת ללוי לגר ולייתום ולאלמנה (שם טו): **גמר לגר לגר מהסם.** מולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר ^א: **מה להלן עני מוזהר.** כדאמרין להזהיר עני על שלו: **הא מלוי להלן מוציאין אלמא.** דלויס איקרו עם ואמאי מוציאין אי מספקא ליה לרב אי איקרו עם אי לא: ומתקן **כגון הזרוע ולא זרוע.** כלומר אשאר מתנות כהונה שהן מנתה לכהן כזו קאמר דמוציאין ולא זרוע עצמה דילמא לא מקירו עם: **ומאי ניהו.** דמוציאין מלוי לכהן מעשר ראשון: **ופריך מעשר ראשון דלוי הוא.** ואמאי מוציאין אותו מידו לתמו לכהן: **אף להן.** דכ"ד מקומות

נקראו כהנים לויים) הלכך אע"ג דמעמשר ראשון לוי כתיב ציה (במדבר יח) כהנים נמי משתמעיי: וקמסיים מילתיה **אימר דאמר כו': כהר דקנסיהו עזרא.** ביצמות (דף פו:) אמר מפני מה קנסו לויס דמעשר מפני שלא עלו דימי עזרא דכתיב (עזרא ח) ואבינה בעם ובהגשים ומצני לוי מנאחתי שם. אכל מקרא מפורש לא מנאחתי שקנסם אכל דוגמא יש לדבר שכתוב בעזרא צסופו (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלויס דמעשר) הלויס למדנו שלא האמינום על תרומת מעשר ולא היו חולקין להן מעשר בגורן אלא (דקנסינהו) בפני הכהנים: ומהדר **אימר דקנסינהו כו' משקל נמי מינייהו מי אמר.** בתמיה. אחתי הדרא אתקפתא לדוכתיה הא מלוי לכהן מוציאין: **אלא הכי סריך כגון הזרוע.** מוציאין מלוי לכהן ולא זרוע עצמו. ומאי ניהו כגון זרוע ראשית הגז דהתם לא כתיב עם ואי נמי לא איקרו עם מחייבי: **כל דבר שנקדושה.** שאסור לזרים כגון תרומה וכיוצא בהן מוציאין מיד לוי לכהן: **ושאין זה משום קדושה כגון הזרוע כו'.** שבאין מזהמות של חולין אין מוציאין מיד לוי לכהן. אלמא פשיטא לן דלא איקרו עם ואמאי מספקא ליה לרב: **כגון זרוע ולא זרוע.** דזרוע מוציאין דאיקרו עם והאי דקתני דאין מוציאין דמעשר ראשון קאמר ובתר דקנסינהו עזרא ואיזטרריך ליה לאשמועינן דאע"ג דקנסינהו עזרא דלא ^אלמיתני להו ידיהו מיהא לא שקלינן מינייהו: **השוחט לכהן.** להכי נקט השוחט לכהן דעליה דעבד רמיא דכתיב (דברים יח) מאת זרובי הזבח: **וליתני ללוי ולעובר כוכבים.** ואנא ידענא דכ"ש בהן ^א: **וכפר את מקדש הקדש.** בעצודת יום הכפורים: **לפני ולפנים.** מכפרת עבודה זו על הטומאה שאירעה בפנים דפר ושעיר של יוה"כ מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו כדאמרין בשבועות (דף קג.): **מוצה כמשמעו.** על מי שעבד בטומאה במנחם בלא חיוב מקדש כגון נטמא בנזקקש דעבד בלא שהייה דאין כאן טומאת מקדש דהיאך דנטמא בעזרה קי"ל בשבועות (דף קג.) הלכה למשה מסיני דלא מחייב עד שישהה כדי השתחואה: **יכפר אלו העזרים.** על טומאה שאירעה בעזרה על הכהנים שנגזו ונכנסו טמאים לעזרה. וכן לויס וישראלים ועצדים קראי יתירי קדריש: **עצדים.** כנענים דאיניהו נמי בעי כפרה דכל מלות שהאשה חייבת בהן עבד חייב בהן (מגילה ד. וכל מקום דכתיב עונש איש ואשה שוין [ב"ק טו.]: **דמר סבר איקרו עם.** והוו בכלל עם הקהל הילכך וכפר) יתירא אעצדים אחא: **ומר סבר לא איקרו עם.** ובעי קרא: **הילכתא כרב.** ולא שקלינן מינייהו: **וכרב חסדא.** דאמר) מוין מתנות כהונה או אוכלן פטור: **לכהנת.** בת כהן אפילו ^אאשת אש דכיון דקדושה לית להו דאיין אסורים לזרים הרי מותרת בהן ולא דמי לתרומה ואי משום ונתן לכהן (ויקרא כג) קסבר אפילו כהנת משמע: **מנחת כהנת נאכלת.** השיריים כמנחת ישראל: **מנחת כהן אינה נאכלת.** דכולה כליל דכתיב (שם ו) כליל תהיה:

מטויק

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

מסורת הש"ס

א) [גטין יב.], **ב**) צ"ב פא: בימות פו. ע"ש כמזות כו., **ג**) [לקמן קלג.], **ד**) מנחות כג. שבועות יג: וימא סא., **ה**) [לקמן קלג.], **ו**) [לעיל קל: לקמן קלג.], **ז**) סוטה כג., **ח**) מנחן שייך עוד לע"א., **ט**) (פאה פ"ו מ"ג), **י**) (פאה פ"ד מ"י), **יא**) ע"כ שייך לע"א., **יב**) וויקרא יט. כג., **יג**) (דברים כד.), **יד**) [לעיל קל: וויקרא כג.], **טו**) [לעיל קד.], **טז**) בעשר, **יז**) [ג"ל למיתני], **יח**) ג"ל הן., **יט**) [ג"ל יכפר], **כ**) [לעיל קל.], **כא**) [ג"ל אשת ישראל],

תורה אור השלם

- ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אתם אני יי ויקרא כג כב
- כי תקצר קצירך בשדך ושבחת עמר קצירך לא תלקט לעני ולגר ליתום ולאלמנה יתירה למען יקברו יי אלהיך בכל מעשה ידך: דברים כד יט
- כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריו לגר ליתום ולאלמנה יתיה: דברים כד כ
- וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר: ויקרא טז לג
- וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז

גזיון הש"ס

גב' ו"ם לא איקרו עם. ע"י ברש"י בחומש בפי' וביתרין יגזרו דשטנ לוי מלו כניסו במדבר ויביהושע ה' וכל העם הילודים במדבר לא מלו משמע דלויס לא איקרו עם:

לעזי רש"י

אשפ"ר [דישאנבייליירן. ליטול את יפיוו של משה].